

Afgørelser – Reg. nr.: 06641.00

Fredningen vedrører: Smidie Kalkgrube

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

17-04-1978

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET>

KORT 1316 IV SØ

REG. NR. 664/

17/4-1978

Fredningsnævnet for Nordjyllands
amts sydlige Fredningskreds,
Dommerkontoret,
9575 Terndrup.

Fr. 195/76

Fredningsnævnet
for Nordjyllands amts
sydlige fredningskreds
Kong Hans Gade 18, 9000 Aalborg
Tlf. (08) 127011
H. R. 229

K E N D E L S E

afsagt den 17. april 1978

vedrørende Smidie kalkgrube
på matr.nr. 12^c, 13 og 14^a

alle af Smidie by, Bælum sogn
samt matr.nr. 14^a, 14^h, 14^r og 14^y
alle af Smidie by, Bælum sogn
for så vidt angår vejadgang.

Ved skrivelse af 14. juli 1976 har Danmarks Naturfredningsforening fremsat begæring om fredning af ejendommene matr.nre. 12^c, 13, 14^a, 14^{ac} og 14^h, alt af Smidie by, Bælum sogn. De første 4 matr.nre. tilhører gårdejer Palle Drescher, "Lykkenseje", Smidie, medens matr. nr. 14^h ejes af læge Villy Juul Thomsen, Sdr. Kongerslev. Af begæringen skal citeres: "---Området udgør den nordøstligste del af den såkaldte "Smidie Ø", der i stenalderhavet udgjorde en egentlig ø beliggende ud for den egentlige kystlinie. I bakkens midt-østlige del ligger en gammel kalkgrube, Smidie kalkgrube, der med sit ca. 300 m lange gangsystem fungerer som overvintringslokalitet for flagermus. Bedst kendt og af størst betydning er de store gangsystemer i kalkgruberne ved Daugbjerg og Mønsted, vest for Viborg, men derudover findes kun grubegangene ved Tingbæk kalkmine mellem Aalborg og Hobro samt Smidie kalkgrube. Ifølge sagkyndig zoologisk udtalelse må Smidiegruben tillægges en bestandsbevarende betydning for flagermusen. Dertil kommer, at de overvintrende flagermus i gruben har væsentlig pædagogisk og videnskabelig interesse, samt at flagermusene frembyder et umiddelbart fængslende naturfænomen. Da flagermusbestanden her i landet i en længere periode synes at have været i tilbagegang er anledningen til at sikre overvintringslokaliteten ved en fredning åbenbar.---

Herefter følger fredningspåstanden, som den er formuleret i skrivelse af 15. august 1977 fra Fredningsplanudvalget for Nordjyllands amt, tiltrådt af Danmarks Naturfredningsforening i skrivelse af 19.s.m.

- 1. Formålet med fredningen er at sikre de i området værende kalkgruber som overvintringslokalitet for flagermus, herunder at sikre grubeindgangen mod skred af jord og kalk.
2. Fredningen omfatter gruberne og deres omliggende terræn, som det fremgår af vedlagte korfbilag, ialt ca. 1,2 ha.
3. Området må ikke bebygges, ligesom der ej heller må opstilles boder, skure, master, transformerstationer eller andre skæmmende indretninger.
4. Der må ikke foretages terrænændringer ved påfyldning eller afgravning. Yderligere udgrubning i undergrunden må ikke foretages uden, hvor det ud fra zoologisk interesser skønnes ønskeligt for opfyldelse for fredningens formål, og da kun efter Fredningsnævnets særlige tilladelse. Dog skal regulering i forbindelse med sikring af indgangen (oprydning) være tilladt.
5. Landbrugsdrift over gruberne skal fortsat kunne finde sted på det omfang, det ikke skader gruberne. Gårdejer Palle Drescher tillægges i sin ejertid på "Lykkenseje" vederlagsfri dyrkningsret, og fremtidige ejere af "Lykkenseje" tillægges forhåndsret til forpagtningskontrakt for arealet.
6. Gruberne skal ved forsvarlig gitter holdes lukket for almenheden. Gitteret skal give flagermusene uhindret adgang og må ikke påvirke klimaet i gangsystemet. Adgang til minen (gruberne) kan finde sted i forsknings- og undervisningsmæssig øjemed. Ansvar for adgangsregulering pålægges Fredningsplanudvalget for Nordjylland som lokal myndighed.
7. Indgangen til gruberne skal snarest belejligt i forbindelse med fredningssagens gennemførelse sikres med befæstigelse, så den ikke lukkes af nedstyrtende erosionsmaterialer. Projektet herfor skal forinden igangsættelse godkendes af de påtaleberettigede.

Påtaleret tillægges Fredningsnævnet for Nordjyllands amts sydlige fredningskreds, Fredningsplanudvalget for Nordjyllands amt, Universitetets Zoologiske Museum, København og Danmarks Naturfredningsforening.---"

Bekendtgørelse under henvisning til naturfredningslovens § 13 har fundet sted i Statstidende for den 10. august 1976 og i Aalborg Stiftstidende for den 11. s.m. Det indledende møde fandt sted på det heromhandlede område den 23. september s.å. under behørig indkaldelse af de i sagen og ejendommene interesserede, herunder bl.a. de oven-

nævnte to lodsejere, panthaverne, rekvirenten og Fredningsplanudvalget. Under mødet, hvor panthaverne ikke gav møde, blev der opnået enighed om, at matr.nr. 14^h måtte udgå af sagen. Gårdejer Drescher modsatte sig ikke fredningen, men ønskede erstatning og foreslog fredningsområdet begrænset væsentligt. Efter yderligere et møde den 9. december 1976 og den 13. januar 1977 opnåedes der enighed om, at fredningsområdet begrænses som vist på vedhæftede kort.

Naturfredningsrådet har tilsluttet sig en fredning, herunder at gruberne lukkes for publikum i overensstemmelse med fredningspåstandens punkt 6.

Der var endvidere enighed om, at det offentlige overtager - i tilfælde af fredning - det heromhandlede område, hvilket Miljøministeriet i skrivelse af 18. januar 1977 har tiltrådt.

Da en sådan overtagelse må forudsætte en udstykning af fredningsområdet, blev mødet den 13.s.m. udsat, for at give rekvirenten lejlighed til at søge sikret behørig og passende adgangsvej til dette område. Ved skrivelse af 1. marts 1977 fremkom Fredningsplanudvalget med et forslag til en sådan adgangsvej, der fulgte en markvej - efter det oplyste en privat fællesvej - over matr.nr. 14^a og den nordlige lod af matr.nr. 14^h, 14^r og 14^y Smidie by, Bælum sogn (tilhørende henholdsvis Juul Thomsen (14^h) og resten Palle Drescher), hvilke arealer ikke er eller har været inddraget under fredningssagen. Denne adgangsvej skulle så fra matr.nr. 14^y føres tværs over matr.nr. 12^c ind til kalkgruberne. Da nævnet under de foreliggende omstændigheder var af den opfattelse, at der - i mangel af behørig vejerklæring - burde rejses en supplerende fredningssag med hensyn til markvejen over matr.nr. 14^h, 14^r og 14^y tilskrev nævnet Danmarks Naturfredningsforening herom ved skrivelse af 3. marts 1977. Efter nogen korrespondance har Danmarks Naturfredningsforening i skrivelse af 19. august 1977 erklæret, at den stadig anser en supplerende fredningssag unødvendig. Der foreligger ången dokumentation for, at der er tilvejebragt fornøden vejerklæring.

Efter nogen forhandling - herunder på et møde den 13. oktober 1977, hvor rekvirenten fastholdt sit nævnte standpunkt, - har Fredningsplanudvalget ved skrivelse af 13. januar 1978 begært supplerende fredningssag rejst vedrørende den ovenfor her på siden omtalte private fællesvej, en markvej, over matr.nr. 14^a, 14^h, 14^r og 14^y, alt af Smidie by, Bælum sogn. Ingen del af det heromhandlede areal har tidligere været inddraget i sagen. Bekendtgørelse efter naturfrednings-

lovens § 13 fandt herefter sted i Statstidende for den 20. januar d.å. og i lokale blade, hvori samtidig blev indkaldt alle, der måtte have interesse i den pågældende markvej, til møde i nævnet den 23. februar 1978 kl. 10. Nævnet havde forinden tilvejebragt oplysning om, hvem der - udover ejerne Juul Thomsen og Palle Drescher - var påtale- og færdselsberettigede til vejen i følge de på ejendommene lyste servitutter. De pågældende og panthaverne var således også indkaldt. Påstanden vedrørende den supplerende fredning går ud på, at der tillægges Staten, som eventuel ejer af arealet med kalkgruben, samme begrænsede adgang til færdsel ad markvejen som nævnt i vilkår 6, pkt. 3, dog med den udvidelse, at den færdsel, der er nødvendig for grubens reparation og vedligeholdelse, skal være tilladt.

Under dette møde var Danmarks Naturfredningsforening og Fredningsplanudvalget (tillige som rekvirent med hensyn til markvejen) repræsenteret. Endvidere var mødt udover de to ejerø af de 8 påtale- og færdselsberettigede kun Helmer Christensen og Godtfred ~~Madsen~~ af Smidie pr. Bælum. Palle Drescher nedlagde påstand om en erstatning på 50.000 kr., hvorhos han påstod den til enhver tid værende ejer af "Lykkenseje" (landbrugsejendom matr.nr. 14^a) tillagt i 40 år vederlagsfri dyrkningsret af arealet over kalkgruben. Han henholdt sig iøvrigt til sidste passus i vilkår 5. Sagen blev herefter optaget til kendelse.

Det er til sagen oplyst, at Verdensnaturfonden til Danmarks Naturfredningsforening har givet tilsagn om støtte på 4000 kr. til udførelse af det under fredningspåstandens vilkår 7 jvf. 6 omtalte arbejde. Det pågældende til fredning begærte areal andrager 1,2 ha, hvoraf matr.nr. 12^c, en skråning, udgør 3404 m², medens landbrugsejendommen udgør noget over 55 ha.

Ved en fredning findes hverken panthaveres eller servitutberettigedes rettigheder at blive udsat for fare.

Under henvisning til naturfredningslovens § 1, stk. 2, nr. 2, og § 19 samt vedhæftede kort, hvor fredningsgrænserne og markvejen er indtegnet, vil, da nævnet finder, at betingelserne ubestridt er til stede, den fremsatte fredningspåstand være at tage til følge, på neddennævnte vilkår. Kendelsen vil være at tinglyse som adkomst for Staten ved Miljøministeriet på matr.nr. 12^c, 13 og 14^a Smidie by, Bælum sogn og som servitutstiftende med primær prioritet på de samme matr. nre. Endvidere vil kendelsen, ligeledes med primær prioritet være at lyse som servitutstiftende (med hensyn til markvejen) på matr.nr. 14^a, 14^h, 14^r og 14^y sst. jvf. nedenfor under punkt 8.

Om påtaleret se side 8 øverst.

Vilkårene er følgende:

1. Formålet med fredningen er at sikre de i området værende kalkgruber som overvintringslokalitet for flagermus, herunder at sikre grubeindgangen mod skred af jord og kalk.
2. Fredningen omfatter gruberne og deres omliggende terræn, som det fremgår af vedlagte kortbilag i alt ca. 1,2 ha.
3. Området må ikke bebygges, ligesom der ej heller må opstilles boder, skure, master, transformerstationer eller andre skæmmende indretninger.
4. Der må ikke foretages terrænændringer ved påfyldning eller afgravning. Yderligere udgrubning i undergrunden må ikke foretages uden, hvor det ud fra zoologiske interesser skønnes ønskeligt for opfyldelse for fredningens formål, og da kun efter Fredningsnævnets særlige tilladelse. Dog skal regulering i forbindelse med sikring af indgangen (oprydning) være tilladt.
5. Landbrugsdrift over gruberne skal fortsat kunne finde sted i det omfang, det ikke skader gruberne. Den til enhver tid værende ejer af "Lykkenseje", landbrugsejendom matr.nr. 14^a m.fl. Smidie by, Bælum sogn, tillægges for et tidsrum af 40 år, regnet fra det tidspunkt, kendelsen er endelig, vederlagsfri dyrkningsret til det fredede areal over kalkgruberne, hvorhos den pågældende ejer efter udløbet af de 40 år tillægges forhåndsret til forpagtningskontrakt for samme areal. I tilfælde af misligholdelse (f. eks. kørsel med landbrugsmaskiner, der kan beskadige gruberne) medfører dette risiko for tab af de heromhandlede rettigheder.
6. Gruberne skal ved forsvarligt gitter holdes lukket for almenheden. Gitteret skal give flagermusene uhindret adgang og må ikke påvirke klimaet i gangsystemet. Adgang til minerne må kun finde sted i forsknings- og undervisningsmæssig øjemed. Ansvar for adgangsregulering pålægges Fredningsplanudvalget for Nordjyllands amt som lokal myndighed.
7. Indgangen til gruberne skal snarest belejligt i forbindelse med fredningssagens gennemførelse sikres med en befæstigelse, så den ikke lukkes af nedstyrtende erosionsmaterialer. Projektet herfor skal forinden igangsættelse godkendes af de påtaleberettigede.
8. Forsåvidt angår færdselsretten (kørende og gående) ad markvejen gælder for Staten, som ejer af gruberne, samme begrænsede adgangsret, som er omtalt under vilkår 6 punkt 3, dog med den udvidelse, at den færdsel, der måtte være nødvendig for grubernes reparation

og vedligeholdelse, skal være tilladt. Bortset herfra tillægges offentligheden ingen færdselsret til markvejen. De, der i forvejen har lovlig ret til at færdes ad den, berøves dog ikke denne ret. Det samme gælder dem, hvortil de pågældende senere måtte overdrage retten.

Der vil være at udrede i erstatning følgende:

1. Palle Drescher, "Lykkenseje", Smidie, 50.000 kr.
hvorhos der som en yderligere del af erstatningen vil være at tillægge de ovenfor i vilkår 5 nævnte rettigheder.
2. Villy Juul Thomsen, Sdr. Kongerslev, 1.500 kr.
for ulempe for lysning af fredningskendelsen på matr.nr. 14^h,

hvilke beløb vil være at udrede, når kendelsen er endelig, således at, jvf. naturfredningslovens § 33, $\frac{1}{4}$ udredes af Aalborg Amtsfond og $\frac{3}{4}$ af Statskassen. Beløbene forrentes som nedenfor nærmere bestemt.

Da erstatningen 51.500 kr. med det tillæg hertil, der omtales ovenfor i vilkår 5, ikke skønnes at overstige 100.000 kr. vil sagen ikke automatisk være at forelægge Overfredningsnævnet.

Afgørelsen (kendelsen) kan indbringes for Overfredningsnævnet, Amaliegade 13, 1256 København K, af ejerne og de andre i naturfredningsloven § 58, stk. 1, nævnte.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er kommet frem til den pågældende klageberettigede. Denne frist kan under særlige omstændigheder forlænges.

En tilladelse ifølge kendelsen må ikke udnyttes, før udløbet af klagefristen. Er klage iværksat, må tilladelsen dog ikke udnyttes, med mindre den opretholdes af Overfredningsnævnet.

Thi bestemmes:

Ved denne kendelse fredes i ovenanførte omfang de arealer, der på vedhæftede kort er markeret med en sort punkteret linie, og som er dele af matr.nr. 12^c, 13 og 14^a, alle af Smidie by, Bælum sogn.

Kendelsen tinglyses som adkomst for Miljøministeriet på Statens vegne på disse dele af nævnte tre matr.nre., efter passeret udstykning fri for pantegæld. Kendelsen tinglyses endvidere med primær prioritet som servitut på de samme dele af samme matr.nre. Endelig tinglyses kendelsen, ligledes med primær prioritet for så vidt angår vilkårenes punkt 8 på matr.nr. 14^a, 14^h, 14^r og 14^y, alle af Smidie by, Bælum sogn, hvor over fører den pågældende markvej, som vist på det vedhæftede kort med gul farve.

Påtaleret tillægges Fredningsnævnet for Nordjyllands amts sydlige Fredningskreds, Fredningsplanudvalget for Nordjyllands amt, Universitetets Zoologiske Museum, København og Danmarks Naturfredningsforening, hver for sig.

Der udredes i erstatning følgende:

1. Gårdejer Palle Drescher, "Lykkenseje",
Smidie pr. Bælum, 50.000 kr.
2. Læge Villy Juul Thomsen, Sdr.Kongerslev, 1.500 kr.

hvilke beløb forrentes fra den 17. april 1978 med en årlig rente heraf, svarende til den af Danmarks Nationalbank pr. denne dato fastsatte diskonto, med et tillæg af 1 % årlig, indtil betaling sker.

Af erstatningerne udredes $\frac{1}{4}$ af Aalborg Amtsfond og $\frac{3}{4}$ af Statskassen.

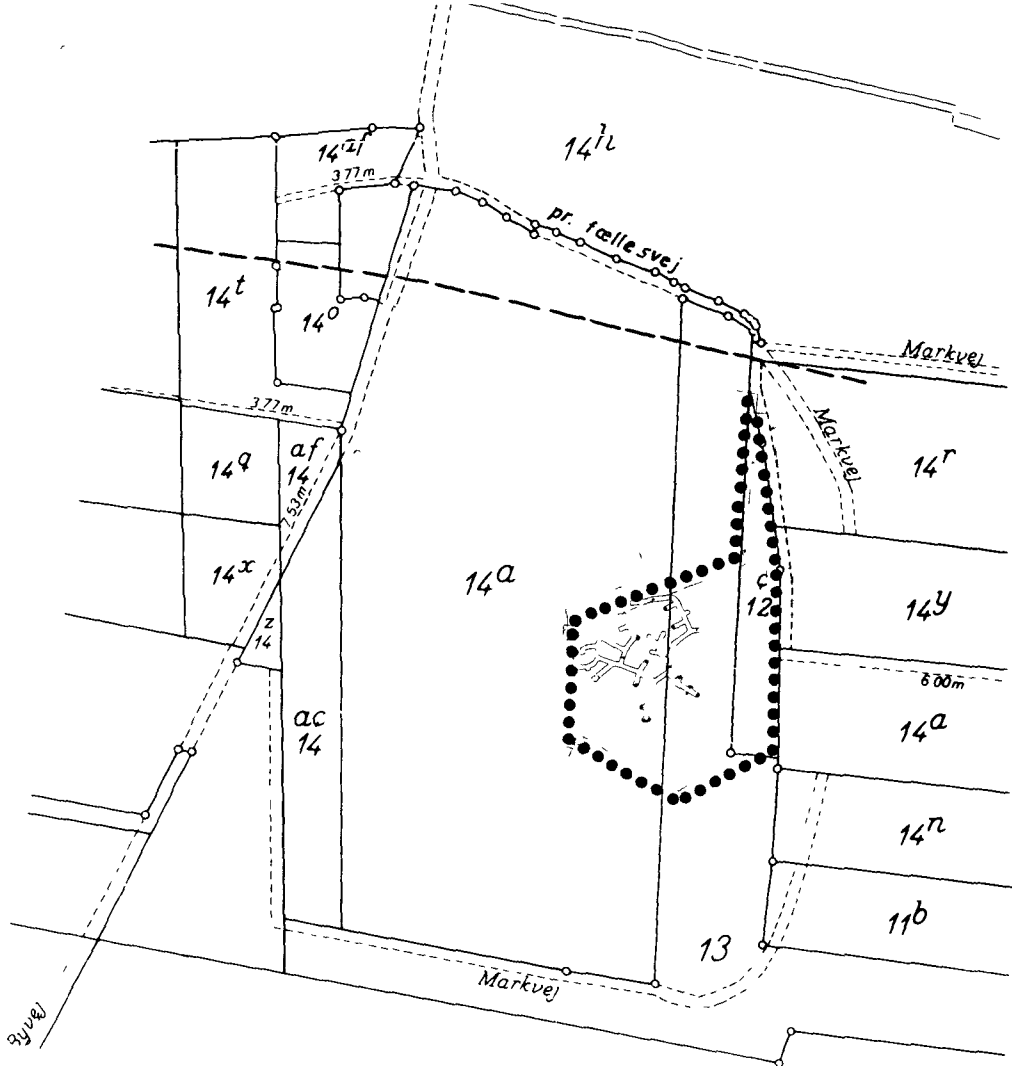
Brandt Rasmussen

N.Laursen

C.P. Schierbeck

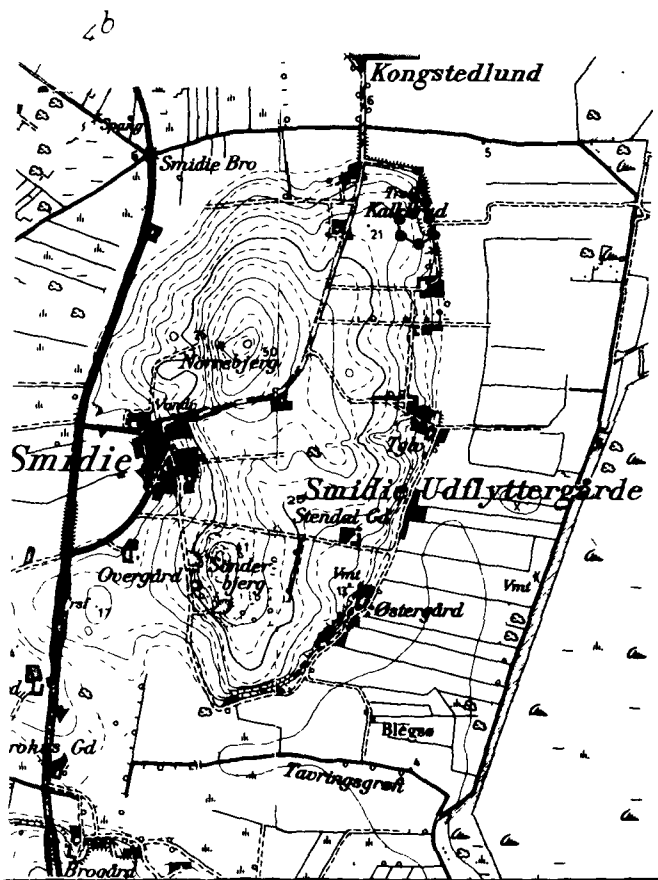
SIGNATURER:

- Fredningsgrænse
- ⚡ Minegange
- Byggelinie iht naturfredningsloven
- Vejdang, der ønskes tinglyst

SMIDIE KALKGRUBER

Del af Smidie by
 Bælum sogn
 Skørping kommune
 Nordjyllands amt

Udfærdiget i december 1977 i anledning af
 tinglysning af fredning.

UDARBEJDET AF FREDNINGSPLANUDVALGET FOR NORDJYLLANDS AMT
 TIL TJENSTLIG BRUG VED MILJØMINISTERIET.
 SÆRTRYK MED GEODÆTISK INSTITUTS TILLADELSE (A. 400/76)

1:4000

